

INF1000 : Forelesning 3

Mer om forgreninger

Løkker

Arrayer

Ole Christian Lingjærde
Biomedisinsk forskningsgruppe
Institutt for informatikk
Universitetet i Oslo

Eksempel: Body Mass Index (BMI)

Vi skal lage et program som beregner BMI ut fra høyde og vekt og gir melding om hvilken vektstatus det tilsvarer:

BMI	Vektstatus
Under 18.5	Undervekt
18.5 – 24.9	Normal vekt
25.0 – 29.9	Overvekt
30.0 eller høyere	Fedme

Vi må kjenne formelen for å regne ut BMI. La

vekt = personens vekt i kg

hoyde = personens høyde i m

Da er

$$\text{BMI} = \text{vekt} / (\text{hoyde} * \text{hoyde})$$

Ferdig program (første del)

```
import easyIO.*;
```



```
class BodyMassIndex {  
    public static void main(String[] args) {  
        In tast = new In();  
        System.out.print("Høyde (i cm): ");  
        double høyde = tast.inInt() / 100.0;  
        System.out.print("Vekt (i kg): ");  
        double vekt = tast.inDouble();  
        double bmi = vekt / (høyde*høyde);  
    }  
}
```

Ferdig program (siste del)


```
if (bmi < 18.5) {  
    System.out.println("Undervektig");  
} else if (bmi <= 24.9) {  
    System.out.println("Normalvektig");  
} else if (bmi <= 29.9) {  
    System.out.println("Overvektig");  
} else {  
    System.out.println("Fedme");  
}  
} // end of main  
} // end of class
```


Eksempel: beregne pulssoner

Det har i media vært mye fokus på hvordan man kan sikre at fysisk trening foregår med riktig intensitet. Ett hjelpemiddel i den forbindelse er å beregne sine egne pulssoner og sørge for å ligge i riktig sone når man trener.

Sone	Puls fra	Puls til	Forklaring
1	95	114	50-60%
2	114	133	60-70%
3	133	152	70-80%
4	152	171	80-90%
5	171	190	90-100%

aerob
trening

anaerob
trening

```
import easyIO.*;

class Pulssoner {
    public static void main (String[] args) {
        In tast = new In();
        Out skjerm = new Out();

        System.out.print("Oppgi hvilepuls: ");
        int hvilepuls = tast.inInt();

        System.out.print("Oppgi makspuls: ");
        int maxpuls = tast.inInt();
    }
}
```



```
skjerm.out("Sone", 5, Out.RIGHT);  
skjerm.out("Min", 5, Out.RIGHT);  
skjerm.out("Max", 5, Out.RIGHT);  
skjerm.outln("  Beskrivelse");
```

```
int sone = 1;
String beskrivelse = "50-60% av maksimum";
int fra = (int) (hvilepuls + (maxpuls-hvilepuls)*0.50);
int til = (int) (hvilepuls + (maxpuls-hvilepuls)*0.60);
skjerm.out(sone, 5);
skjerm.out(fra, 5);
skjerm.out(til, 5);
skjerm.outln("  " + beskrivelse);
```

... tilsvarende for sone 2, 3, 4 og 5 .....

```
} // Slutt på main-metoden
```

```
} // Slutt på class Pulssoner
```


Alternativ til if-else: switch

- En sammensetning av flere if-setninger kan i noen tilfeller erstattes med en switch-setning:


```
switch (uttrykk) {  
    case verdi1:  
        <instruksjoner>  
        break;  
    ....  
    case verdiN:  
        <instruksjoner>  
        break;  
    default:  
        <instruksjoner>  
}
```

Et uttrykk som gir en verdi som er av en av typene char eller int (evt. byte eller short)

- Nøkkelordet **break** avbryter utførelsen av switch-setningen. Når **break** mangler, fortsetter utførelsen på neste linje (det er sjelden ønskelig).

Eksempel 1

```
class BrukAvSwitch {  
    public static void main (String [] args) {  
        char c = 'b';  
  
        switch(c) {  
            case 'a':  
                System.out.println("Tegnet var en a");  
                break;  
            case 'b':  
                System.out.println("Tegnet var en b");  
                break;  
            default :  
                System.out.println("Tegnet var ikke a eller b");  
        }  
    }  
}
```


Eksempel 2

Dette virker **ikke** (hvorfor?):

```
class FeilBrukAvSwitch {
    public static void main (String [] args) {
        String s = "hovedstad";

        switch(s) {
            case "Paris":
                System.out.println("Vi er i Frankrike");
                break;
            case "Moskva":
                System.out.println("Vi er i Russland");
                break;
            case "Kathmandu" :
                System.out.println("Vi er i Nepal");
        }
    }
}
```

Oppgave 1

- Hva blir skrevet ut av dette programmet ?

```
class IfTest {  
    public static void main (String [] args) {  
        String s = "Petter";  
  
        if (s.equals("Jens"));  
        {  
            System.out.println("Ordet var " + s);  
        }  
    }  
}
```


Oppgave 2

- Hva blir skrevet ut av dette programmet?

```
class IfTest2 {  
    public static void main (String [] args) {  
        double x = -0.5;  
        double y = 0.5;  
  
        if (Math.ceil(x) == Math.ceil(y)) {  
            System.out.println("A");  
        }  
        if ((int) x == (int) y) {  
            System.out.println("B");  
        }  
        if (x < y) {  
            if (x < 0) {  
                if (y < 0) {  
                    System.out.println("C");  
                }  
            } else {  
                System.out.println("D");  
            }  
        }  
    }  
}
```


Oppgave 3

- Hva blir skrevet ut av dette programmet?


```
class Divisjon {  
    public static void main (String [] args) {  
        if (1/2 > 0) {  
            System.out.println("A");  
        } else {  
            System.out.println("B");  
        }  
    }  
}
```


Oppgave 4

- Hva blir skrevet ut av dette programmet?

```
class TestSwitch {  
    public static void main (String [] args) {  
        char svar = '@';  
  
        switch(svar) {  
            case '@':  
                System.out.println("Svaret er en alfakrøll");  
            case '!':  
                System.out.println("Svaret er et utropstegn");  
            default :  
                System.out.println("Svaret er verken @ eller !");  
        }  
    }  
}
```


Litt mer om uttrykk: ++ og --

Instruksjon	Alternativ 1 Prefiks-operator	Alternativ 2 Postfiks-operator
<code>i = i + 1</code>	<code>++i</code>	<code>i++</code>
<code>i = i - 1</code>	<code>--i</code>	<code>i--</code>

- `++i`, `i++`, `--i` og `i--` endrer ikke bare på verdien til `i`, de er dessuten uttrykk som selv har en verdi. Dermed kan vi f.eks. skrive:

```
System.out.println(i++); // Skriv ut i og øk deretter i med 1  
System.out.println(++i); // Øk i med 1 og skriv deretter ut i
```

- Prefiks-operatorene endrer verdien til variabelen før uttrykket er evaluert.
- Postfiks-operatorene endrer verdien etter at uttrykket er evaluert.

Oppgave

- Fyll ut de tomme feltene i tabellen:

Programkode	Verdien til k	Verdien til m	Verdien til n
<code>int k = 0;</code> <code>int m;</code> <code>int n;</code>	0	-	-
<code>k = k + 1;</code> <code>m = ++k;</code> <code>n = k++;</code>	3	2	2

Blokker

- En blokk er en samling instruksjoner omgitt av krøllparenteser:

```
{  
  instruksjon 1;  
  instruksjon 2;  
  ....  
  instruksjon n;  
}
```

- Alle steder i et Java-program hvor det kan stå en instruksjon, kan vi om ønskelig i stedet sette en blokk.

Deklarasjoner inne i blokker

- Vi har lov til å deklare variabler inne i en blokk, forutsatt at de ikke allerede er deklart utenfor blokken. Eksempel:

```
double x = 0.3;
if (x < 0) {
    double y;          // Her er y deklart inne i en blokk
    y = -x;
}
```

- Variabler deklart inne i en blokk eksisterer ikke utenfor blokken.

```
double x = 0.3;
if (x < 0) {
    double y;
    y = -x;
}
x = y;          // Ulovlig, siden y ikke eksisterer her
```

while-løkker

- Vi kan utføre en instruksjon/blokk flere ganger ved hjelp av en while-løkke:

```
while (logisk uttrykk) {  
    setning 1;  
    setning 2;  
    .....  
    setning n;  
}
```

- Hvis det logiske uttrykket er `true`, utføres setningene i while-løkka.
- Dette gjentas inntil det logiske uttrykket er `false`. Da avsluttes løkka.

Eksempel

```
class SkrivLinjer {  
    public static void main (String [] args) {  
        int k = 1;  
  
        while (k <= 5) {  
            System.out.println("Nå har k verdien " + k);  
            k = k + 1;  
        }  
  
        System.out.println("Nå er k lik " + k);  
    }  
}
```


Kompilering og kjøring

```
> javac SkrivLinjer.java  
> java SkrivLinjer  
Nå har k verdien 1  
Nå har k verdien 2  
Nå har k verdien 3  
Nå har k verdien 4  
Nå har k verdien 5  
Nå er k lik 6
```

Oppgave

- Hva blir utskriften fra dette programmet?

```
class LokkeTest {  
    public static void main (String [] args) {  
        int k = 3;  
  
        while (k > 0) {  
            System.out.print("Nå er k = ");  
            System.out.println(k);  
            k = k - 1;  
        }  
    }  
}
```


Oppgave 2

- Hva blir utskriften fra dette programmet?

```
class LokkeTest2 {  
    public static void main (String [] args) {  
        int i = 1;  
        int j = 6;  
  
        while (i < j) {  
            System.out.println("i = " + i);  
            System.out.println("j = " + j);  
            System.out.println();  
            i = i + 1;  
            j = j - 1;  
        }  
    }  
}
```

i	j
1	6
2	5
3	4
4	3

Eksempel: gangetabell

- Problem:

Lag et program som bruker en while-løkke til å beregne "tregangen" og lage en slik utskrift på skjermen:

$$1 * 3 = 3$$

$$2 * 3 = 6$$

$$3 * 3 = 9$$

$$4 * 3 = 12$$

$$5 * 3 = 15$$

$$6 * 3 = 18$$

$$7 * 3 = 21$$

$$8 * 3 = 24$$

$$9 * 3 = 27$$

$$10 * 3 = 30$$

Løsningsskisse

```
class TreGangen {  
    public static void main (String[] args) {  
  
        <deklarasjoner>  
  
        <initialisering av variable>  
  
        <while-løkke, hvor hvert gjennomløp  
        regner ut og skriver ut en ny linje  
        på skjermen>  
  
    }  
}
```

while-løkke

```
while (ikke ferdig) {  
    <finn svaret på neste regnestykke>  
    <skriv ut svaret>  
}
```

- For å finne svaret på neste regnestykke, må vi holde rede på de to tallene som skal ganges sammen. Vi trenger bare en variabel for dette, siden annen faktor alltid er lik 3:

```
int k = 1;
```

- Dermed blir svaret på neste regnestykke:

```
int svar = k * 3;
```

while-løkke *forts.*

```
int k = 1;
while (ikke ferdig) {
    int svar = k * 3;
    System.out.print(k + " * 3 = " + svar);
}
```

- Vi må i tillegg huske å endre verdien til `k` i slutten av hvert gjennomløp (ellers gjør vi samme regnestykke igjen og igjen):

```
k = k + 1;
```

- Hvor lenge skal while-løkke løpe ? Vi kan bruke denne testen:

```
k <= 10
```

Ferdig program

```
class TreGangen {  
    public static void main (String[] args) {  
  
        int k = 1;  
        while (k <= 10) {  
            int svar = k * 3;  
            System.out.println(k + " * 3 = " + svar);  
            k = k + 1;  
        }  
    }  
}
```


Kompilering og test

```
> javac TreGangen.java
```

```
> java TreGangen
```

```
1 * 3 = 3
```

```
2 * 3 = 6
```

```
3 * 3 = 9
```

```
4 * 3 = 12
```

```
5 * 3 = 15
```

```
6 * 3 = 18
```

```
7 * 3 = 21
```

```
8 * 3 = 24
```

```
9 * 3 = 27
```

```
10 * 3 = 30
```

Eksempel: innlesning med sjekk

- **Problem:**

Lag et program som leser et heltall mellom 1 og 100 fra terminal.

Hvis det innleste tallet ikke ligger i det lovlige intervallet, skal programmet be om nytt tall.

Dette gjentas inntil brukeren skriver et lovlig tall.

Ferdig program

```
import easyIO.*;

class LesVerdi {
    public static void main (String[] args) {
        In tast = new In();

        System.out.print("Oppgi verdi (1,2,...,100): ");
        int verdi = tast.inInt();

        while (!(verdi >= 1 && verdi <= 100)) {
            System.out.println("Ulovlig verdi!");
            System.out.print("Prøv igjen: ");
            verdi = tast.inInt();
        }

        System.out.println("Du oppga verdien " + verdi);
    }
}
```


Evig løkke

- Dersom testen i while-løkke aldri blir usann (false), vil utførelsen av while-løkke aldri stoppe. Dette kalles en evig løkke.
- To eksempler:

```
class EvigLokkel {  
    public static void main (String [] args) {  
        while (true) {  
            System.out.println("INF 1000");  
        }  
    }  
}
```



```
class EvigLokke2 {  
    public static void main (String [] args) {  
        int i = 1, j = 2;  
        while (i < j) {  
            System.out.println("Nå er i < j");  
        }  
    }  
}
```


Kompilering og kjøring

```
> javac EvigLokke1.java
> java EvigLokke1
INF 1000
INF 1000
INF 1000
INF 1000
INF 1000
INF 1000
...
...
...
(osv)
```

```
> javac EvigLokke2.java
> java EvigLokke2
Nå er i < j
Nå er i < j
Nå er i < j
Nå er i < j
Nå er i < j
Nå er i < j
...
...
...
(osv)
```

Variant av while: do-while

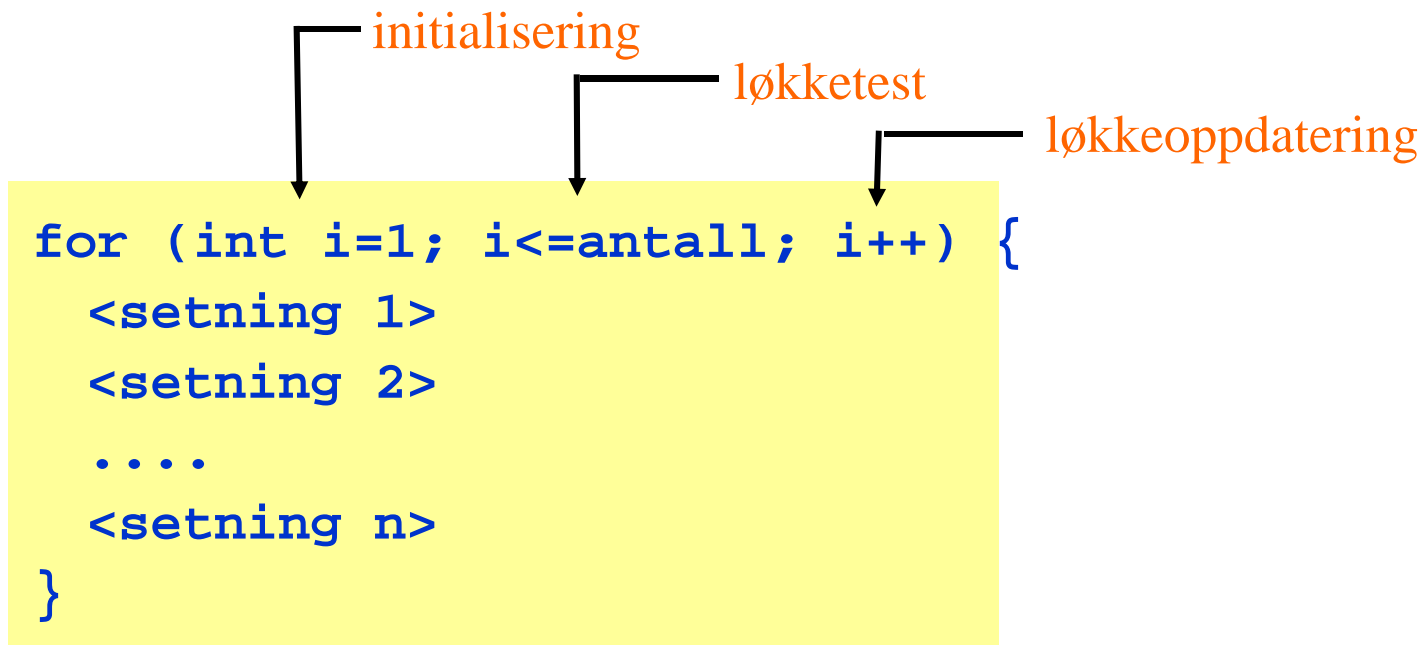
- Formen på en do-while løkke:

```
do {  
    <setning 1>  
    <setning 2>  
    .....  
    <setning n>  
} while (logisk uttrykk);
```

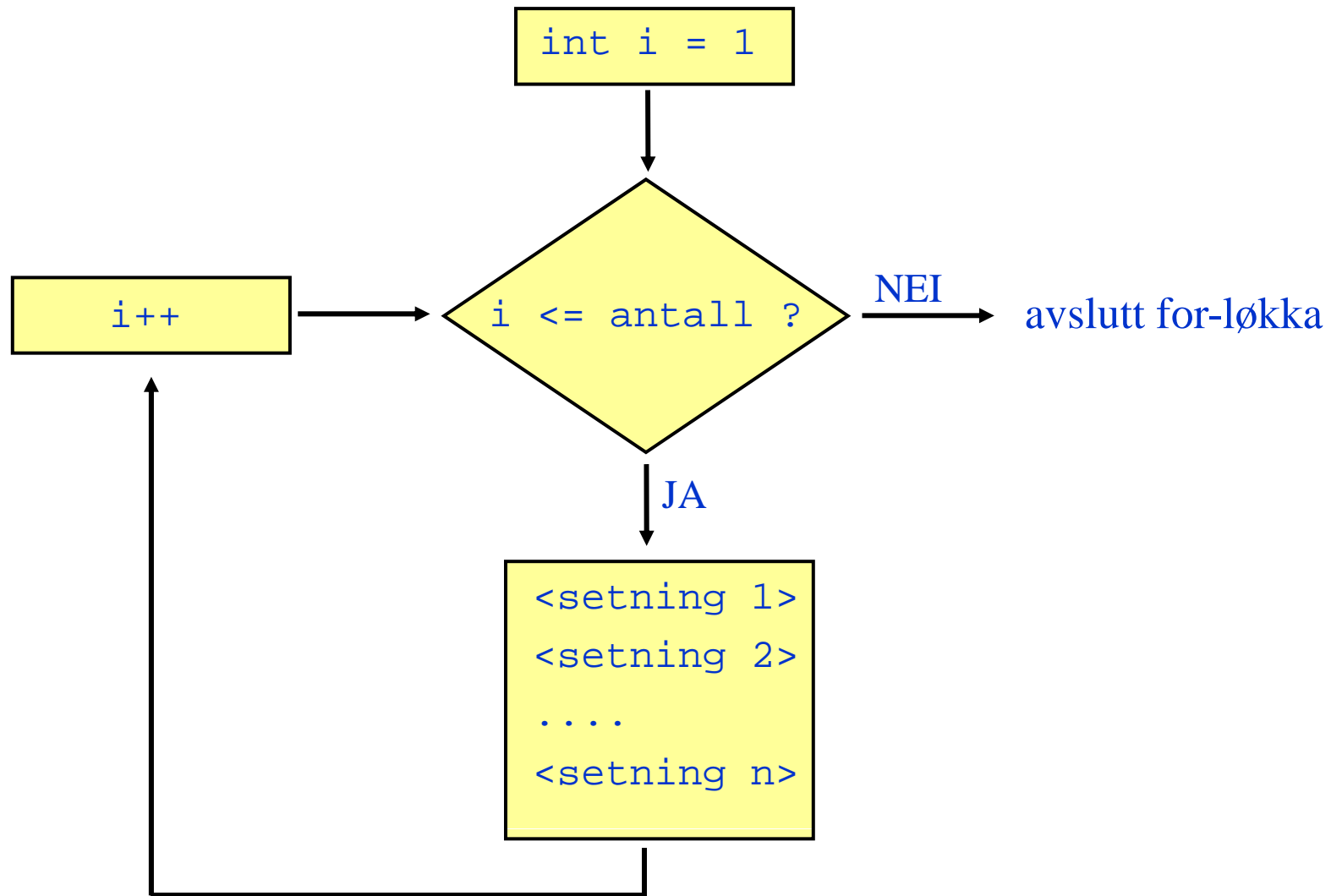
- Noen foretrekker denne fremfor while-løkker når løkke-innmaten alltid skal utføres minst en gang.

for-løkker

- En annen måte å få utført en instruksjon (eller blokk) mange ganger er ved hjelp av en for-løkke:

Hvordan for-løkka virker - flytdiagram

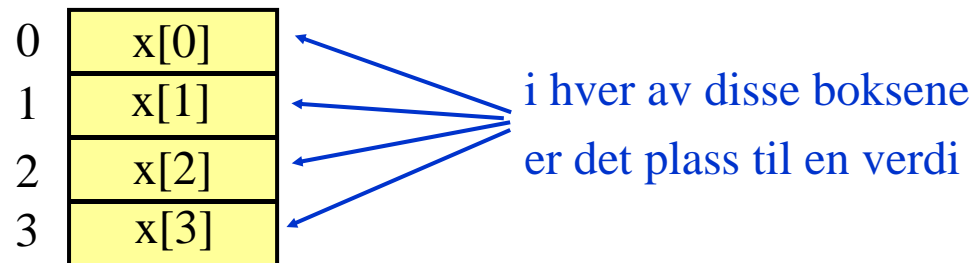
Nesting av løkker

- Det er ofte behov for å neste løkke-setninger inne i hverandre; vi kommer til å se mange eksempler etterhvert.
- Eksempel på nestet for-løkke:

```
for (int i=0; i<10; i++) {  
    for (int j=0; j<10; j++) {  
        int produkt = i * j;  
        System.out.println("i * j = " + produkt);  
    }  
}
```

Arrayer

- Hittil har vi sett på variable som kan holde en enkelt verdi:
  - en int-variabel har plass til ett heltall
  - en String-variabel har plass til en enkelt tekststreng
  - osv.
- Arrayer er "variable" som kan holde på mange verdier:
  - en int-array har plass til mange heltall
  - en String-array har plass til mange tekststrenger
  - osv.
- Verdiene som ligger i en array har hver sin posisjon (= indeks):
0, 1, 2, ..., K-1   hvor K = lengden til arrayen
- En array x med lengde 4 kan visualiseres slik:

Deklarere og opprette arrayer

- Deklarere en array (gi den et navn):

```
datatype[] arrayNavn;
```

↑ f.eks. int, double, boolean eller String

- Opprette en array (sette av plass i hukommelsen):

```
arrayNavn = new datatype[K]; // K er ønsket lengde
```

- Deklarere og opprette i en operasjon:

```
datatype[] arrayNavn = new datatype[K];
```

- Eksempler:

```
int[] a = new int[10];  
double[] x = new double[100];  
String[] s = new String[1000];
```


Verdiene i en array

- Anta at vi har deklarerert og opprettet følgende array:

```
int[] tlf = new int[600];
```

- For å få tak i de enkelte verdiene i arrayen:

```
tlf[0], tlf[1], tlf[2], ..., tlf[599]
```

- For å få tak i lengden på arrayen:

```
tlf.length // NB: ingen parenteser til slutt
```

- For å sortere elementene i en array (i stigende rekkefølge):

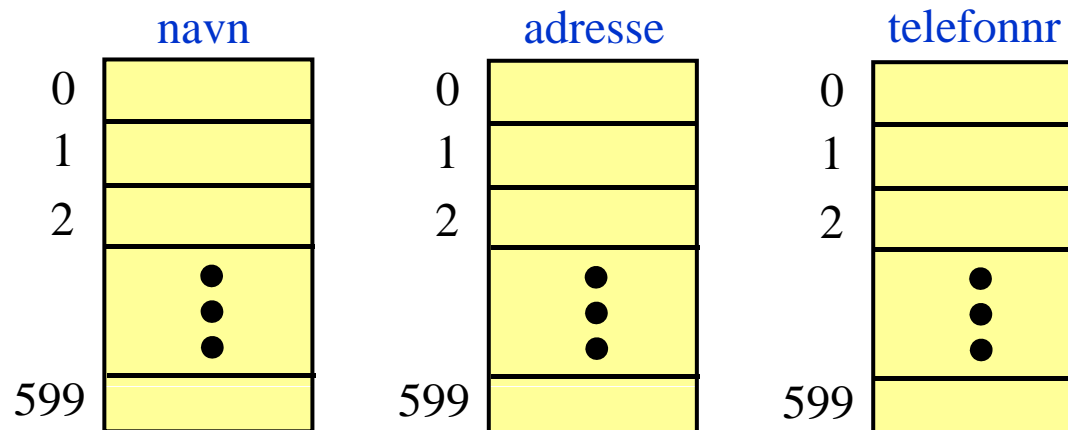
```
java.util.Arrays.sort(tlf);
```

Eksempel på bruk av arrayer

- Anta at vi ønsker å lagre navn, adresse og telefonnr for de som følger et bestemt kurs med maksimalt 600 studenter:

```
String[] navn = new String[600];  
String[] adresse = new String[600];  
int[] telefonnr = new int[600];
```

- Resultatet kan visualiseres slik:

Eksempel: lese og skrive ut

- Program som leser tre ord fra terminal og skriver dem ut igjen:

```
import easyIO.*;

class LesOgSkriv {
    public static void main (String [] args) {
        In tastatur = new In();
        String[] s = new String[3];

        for (int i=0; i<3; i++) {
            System.out.print("Ord: ");
            s[i] = tastatur.inLine();
        }

        for (int i=0; i<3; i++) {
            System.out.println(s[i]);
        }
    }
}
```


Eksempel: lese og skrive ut sortert

- Program som leser tre navn fra terminal og skriver dem ut i sortert rekkefølge:

```
import easyIO.*;

class LesOgSorter {
    public static void main (String [] args) {
        In tastatur = new In();
        String[] s = new String[3];

        for (int i=0; i<3; i++) {
            System.out.print("Ord: ");
            s[i] = tastatur.inLine();
        }

        java.util.Arrays.sort(s);

        for (int i=0; i<3; i++) {
            System.out.println(s[i]);
        }
    }
}
```


Automatisk initialisering av arrayer

- Når en array blir opprettet, blir den automatisk initialisert (dvs verdiene er ikke udefinerte når den er opprettet).

- `int[] k = new int[100];` // Nå er alle `k[i] == 0`
- `double[] x = new double[100];` // Nå er alle `x[i] == 0.0`
- `boolean[] b = new boolean[100];` // Nå er alle `b[i] == false`
- `char[] c = new char[100];` // Nå er alle `c[i] == '\u0000'`
- `String[] s = new String[100];` // Nå er alle `s[i] == null`

- Merk: String-arrayer initialiseres med den spesielle verdien `null`. Dette er *ikke* en tekststreng og må ikke blandes sammen med en tom tekst: `""`.
- For å kunne bruke verdien `s[i]` til noe fornuftig må du først sørge for å gi `s[i]` en tekststreng-verdi, f.eks. `s[i] = "Per"` eller `s[i] = ""`.

Egendefinert initialisering av en array

- Det er ikke alltid den automatiske initialiseringen av en array gir det vi ønsker. Vi kan da initialisere arrayen med våre egne verdier, slik som i disse eksemplene:

```
int[] printall = {2, 3, 5, 7, 11, 13};
```

```
double[] halve = {0.0, 0.5, 1.0, 1.5, 2.0};
```

```
String[] ukedager = {"Mandag", "Tirsdag", "Onsdag",  
                    "Torsdag", "Fredag", "Lørdag", "Søndag"};
```